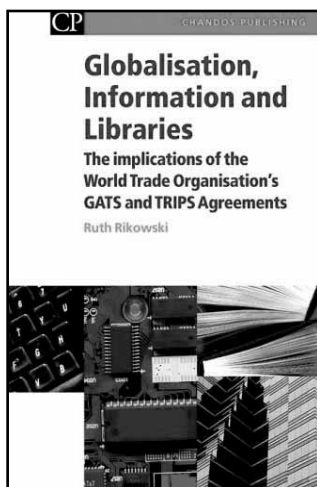

روابط کتابدار و اعضای هیئت علمی

■ Jenkins, Paul O. (2005) **Faculty-Librarian Relationships** Oxford: Chandos publishing, 196 p.

نویسنده کتاب پائول ا. جنکینز با داشتن تجربه فعالیت شانزده ساله در عرصه ارتباط کتابداری و فعالیت علمی دانشگاهی در خدمات اطلاع‌رسانی دانشکده سنت ژوزف^۲ در سین‌سیناتی اهایو^۱ یکی از متخصصان مطرح این عرصه محسوب می‌شود. وی همچنین به مدت نه سال در سمت مدیریت کتابخانه فعالیت کرده و در گروه‌های علمی رشته‌های علوم انسانی به تدریس اشتغال دارد. جنکینز نقش مهمی در دانشگاه ایفا می‌کند. در این باره می‌توان به نامزدی وی در انتخابات ریاست علمی در سومین سال خدمت دانشگاهی ایشان در دانشکده اشاره کرد که حاکی از توانمندی‌های این متخصص است. فعالیت‌های علمی برجسته جنکینز، انتشار مقالات علمی در حوزه موضوعی و مطالعاتی توسعه مجموعه است.

کتاب روابط کتابدار و هیئت علمی در واقع بیان نقش کتابداران در ارائه خدمات به استادان و مدرسان دانشگاهی است که با ایجاد یک پیوند و ارتباط علمی، حرفه‌ای و تخصصی همراه است. نقشی که کتابداران در برقراری تعاملی سازنده و مطلوب در کنار مدرسان و پژوهشگران دانشگاهی می‌توانند داشته باشند، عرصه‌ای متمایز در فرایندهای کاری کتابداری و اطلاع‌رسانی به‌شمار می‌آید. در این میان مباحث مطرح شده در واقع یک خط‌مشی حرفه‌ای و مدون برای کتابداران علاقه‌مند به برقراری ارتباط با کادر علمی و محققان متخصص است. این ارتباطات در نوع خود اغلب بی‌چیده و دشوار است.

نمونه و ساده‌ای که در واقع پاسخ به موقعیت‌های خاص تنش یا ایجاد مشکل در کتابخانه و مراکز اطلاع‌رسانی است، به مدیریت کمک می‌کند تا بتواند به گزینه‌های مناسب و متناسب با وضع پیش‌آمده دست زند. یکی از این راهبردهای مؤثر، بیان روش‌های اندازه‌گیری مشکلات و ارائه راه‌کارهای بهینه مربوط به آن است. از خصوصیات دیگر این اثر، طرح معیارهای مبنا و ارزشمند برای تدوین راهنمای مؤثر در مراکز اطلاع‌رسانی است. از سوی دیگر، بیان وضع کاری در کتابخانه‌ها و ارائه خدمات اطلاع‌رسانی با توجه به تأثیری که بر رضایت کاربران برجای می‌نهد، مورد توجه قرار گرفته است. علاوه بر آن در ارزیابی فرایندهای کاری و تخصصی کتابخانه و مرکز اطلاع‌رسانی تأثیر عوامل حرفه‌ای و محیطی مطرح شده، و ارزیابی تخصصی از آن به‌عمل آمده است. تلاش عمده نویسنده کتاب بیشتر بر این محور بنیادی قرار دارد که چگونه می‌توان با معیارهای دقیق و کاربردی ارزش خدمات اطلاع‌رسانی را مورد سنجش علمی قرار داد. این فعالیت کاری سخت و دشوار است. به‌گونه‌ای که معیارهای عمده‌ای باید در نظر گرفته شده و بر اساس آن تحلیلی عمیق صورت پذیرد. بررسی روش‌های پیشنهادی و مؤثر خود مقوله‌ای است که در این اثر به آن پرداخته شده، و ابعاد متعدد آن تحلیل شده است. توجه به مدل‌سازی روش‌های خاص در اجرای فرایندهای سنجش خدمات اطلاع‌رسانی، به‌منظور مشارکت اطلاعاتی در تصمیم‌گیری برای ارتقای فعالیت نظارتی و هدایتی مدیریت از جمله مقولاتی است که به آن عنایت خاصی شده است. مطالعه این اثر برای کتابداران و اطلاع‌رسانان، به‌ویژه کسانی که مدیریت خدمات اطلاعاتی را بر عهده دارند و نیز دانشجویانی که در عرصه فناوری اطلاعات تجاری به مطالعه و پژوهش می‌پردازند، مفید است.

پی‌نوشت‌ها:

1. Christine Urquhart
2. University of Wales

منابع و مآخذ:

1. *Urquhart, Christine* (2005). Biography. [on-line] Available: <http://www.umbrella2005.org.uk/speakers/ChristineUrquhart1.html>, Oct. 2006]
2. Urquhart, Christine (2006). *Solving Management Problems in Information Services*. Oxford, Chandos publishing. 144 p. Reviews by Amazon. Available: <http://www.amazon.co.uk/Solving-Management-Proble> [17, Oct. 2006]

توجه به ساختارهای بنیادی برقراری ارتباط و ایجاد تعامل سازنده، از مهارت‌های نوینی است که در عرصه کتابداری مطرح شده است. این کتاب برای مطالعه و آموزش کتابداران، به‌ویژه کتابداران کتابخانه‌های دانشگاهی و محیط‌های علمی مفید است. در این زمینه مطالعه و نگارش‌های دیگر نیز می‌تواند به این حوزه پژوهشی کمک کند. در اینجا باید به دیگر اثر مهم و قابل توجه در این زمینه که سوزان بی. کرات^۱ با عنوان:

Relationships between teaching faculty and teaching librarians

به رشته تحریر درآورده، اشاره کرد. این کتاب را انتشارات هاورث^۲ در نیویورک^۳ در ۲۰۰۵ منتشر کرده است. نگارنده نقدی نیز بر این کتاب نوشته که در فصلنامه کتاب، شماره ۸۶، زمستان ۱۳۸۵ به چاپ رسیده و علاقه‌مندان به این مبحث تخصصی می‌توانند به آن مراجعه کنند.

پی‌نوشت‌ها:

1. Paul O. Jenkins
2. College of St. Joseph
3. Cincinnati, Ohio
4. Susan B. Kraat
5. Haworth
6. New York

بر این اساس کتابداران نیاز دارند تا تلاشی فراگیر در راستای برقراری تعامل و درک متقابل داشته باشند. محور اصلی کتاب در واقع پویا و کشف شیوه‌ها و روش‌های ایجاد ارتباط با اعضای هیئت علمی، در آنچه فعالیت تخصصی آنان را تشکیل می‌دهد، می‌باشد. در این میان توجه به ویژگی‌های رفتاری و توانایی‌های آنان در عرصه فعالیت علمی و توان بهره‌گیری از دانش کتابداران مورد نظر است. راهبردهای سودمندی که کتابداران در حوزه‌های مهمی چون توسعه مجموعه و سواد اطلاعاتی برای برقراری ارتباط سازنده با اعضای هیئت علمی به کار می‌گیرند، بسیار قابل توجه است. فعالیت اصلی در دانشگاه بر دو پایه آموزش و پژوهش استوار شده، و رکن مهم پشتیبانی از چنین تلاشی، توانمندی کتابخانه و مرکز اطلاع‌رسانی است. تلاش برای ارتقای سطح علمی مدرسان و آموزش سواد اطلاعاتی به آنان، خود از جمله وظایف مهم کتابداران به‌شمار می‌آید. از سوی دیگر کتاب شامل چند گفت‌وگو با اعضای هیئت علمی است که کتابداران با ارائه نمونه‌ها و شواهدی مستدل بر اندیشه آنها تأثیر گذارده‌اند. همچنین پیشنهادها سودمندی درباره فعالیت تخصصی با بینش کتابدارانه و برخورداری از تجارب کاری کتابداری مطرح شده است. از جمله نکات کلیدی که در این اثر به آن اشاره شده، می‌توان به تجربه‌های مفید مبتنی بر روحیه علمی اعضای مدرس و محقق دانشگاه اشاره کرد. این توجه باعث می‌شود تا نوع نگرش مدرسان دانشگاهی بیشتر در معرض مطالعه و برنامه‌ریزی ارتباطی میان گروه‌های علمی و کتابخانه قرار گیرد.

از دیگر موارد مهم تبیین راهبردهای اثربخشی است که توسعه مجموعه منابع اطلاعاتی اشتراکی را با عنایت به همکاری و حضور اعضای هیئت علمی در فعالیت تخصصی کتابداری و اطلاع‌رسانی بیان می‌کند. علاوه بر آن نظرسنجی شایسته و مطلوب از مدرسان دانشگاهی از دیگر نقاط قوت این اثر است که مسائل مهمی را با مشارکت و اندیشه‌های آنان مطرح می‌کند. امروزه ارتباط میان کتابداران و اعضای هیئت علمی و پژوهشگران دانشگاهی، در محیط‌های آموزش عالی امری اجتناب‌ناپذیر است، و کتابداران متخصصی که در دانشگاه‌ها فعالیت می‌کنند، می‌کوشند تا با برقراری ارتباط علمی، حرفه‌ای و سازنده به توسعه فعالیت آموزشی و پژوهشی در دانشگاه یاری رسانند.

کتاب با دیدگاهی نوین به بررسی ابعاد متنوع این تعامل پرداخته، و موضوع جدیدی را در حوزه کتابداری و اطلاع‌رسانی معرفی می‌کند. باید توجه کرد که امروزه در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی، توسعه مجموعه منابع اطلاعاتی با قالب‌های دیجیتالی یا چاپی، با مشارکت جامعه علمی میسر است. از ویژگی‌های دیگر کتاب تلاش درخور توجه نویسنده برای ایجاد زمینه حس مشارکت و تعامل در کتابداران است. کتابداران نوین نیاز دارند تا با برقراری ارتباطات علمی و تخصصی با متخصصان رشته‌های دیگر، به ارتقای مهارت‌های خود اهتمام ورزند.